

Viite: Lausuntopyyntö kansallinen metsästrategia 2025:n päivityksestä, 13.11.2018.

Johdanto

Maa- ja metsätalousministeriä pyysi Suomen Metsämuseo Lustolta (jatkossa Lusto) lausuntoa kansallisen metsästrategia 2020:n päivityksestä.

Mielestämme strategiassa on huomioitu riittävän laajasti ja monipuolisesti globaaleja ja kansallisia muutostrendejä ja metsille asetettavia uusia tavoitteita ja arvostuksia. Strategian tavoitteissa ja toimenpiteissä pyritään ottamaan huomioon tasapainoisesti ja moniarvoisesti metsien vaikutukset ihmisten ja yhteiskunnan hyvinvointiin sekä metsäluonnon monimuotoisuuden ylläpitämiseen liittyvät tarpeet.

Kulttuurinen kestävyys, metsäsuhteajattelu ja viestintä

Luston mielestä on erittäin positiivista ja perusteltua, että strategiassa nostetaan erityisesti esiin kulttuurisen kestävyden, metsäkulttuurisen näkökulman ja metsäsuhteajattelun käsitteet. Ihmiset tekevät päätökset metsien käytöstä, määrittelevät metsiin liittyvät tavoitteet ja vaikuttavat valinnoillaan ratkaisevasti metsiin liittyvien tuotteiden ja palveluiden kysyntään ja markkinoihin. Näin ollen strategian toteutuminen edellyttää aikaisempaa vahvempaa ymmärrystä metsien ja ihmisen välisestä vuorovaikutuksesta, ts. metsäkulttuurista ja moninaisista suomalaisista metsäsuhteista. Kyse on kuitenkin pikemminkin ihmisten muodostamasta ymmärryksestä kuin mielikuvista: *"Metsien käytön ja metsäympäristön arvostus vaikuttaa suoraan metsästrategian visiossa tavoitellun hyvinvoinnin kasvattamiseen. Kun metsien käyttö on kestävä, ihmisten mielikuva metsien käytöstä säilyy positiivisena."* (s. 46) Ehdotamme että mielikuviin viittaamisen sijaan asia muotoiltaisiin esimerkiksi näin: *"Metsien käytön ja metsäympäristön arvostus vaikuttaa suoraan metsästrategian visiossa tavoitellun hyvinvoinnin kasvattamiseen. On tärkeää, että ihmisillä on mahdollisuus muodostaa luotettavaan, tutkittuun tietoon pohjautuen moniarvoisia ja perusteltuja käsityksiä ja ymmärrystä metsiin liittyvistä tavoitteista, metsäluonnosta, metsien käytöstä ja metsien merkityksistä yhteiskunnalle."*

Kulttuurisen kestävyden käsite on metsäkontekstissa aiemmin jäänyt tarkemmin määrittelemättä ja konkretisoimatta. Kuitenkin kulttuurisen kestävyden huomioimisella ja yhteisesti sovitulla konkreettisilla toimenpiteillä olisi mahdollisuus edesauttaa strategian tavoitteiden saavuttamista. On tärkeää, että metsästrategiassa tuodaan esiin kulttuurisen kestävyden erityisen tarkastelun ja tarkemman määrittelyn tarve lähitulevaisuudessa.

Metsätalouteen ja metsien kehitykseen liittyy luontaisesti ihmisen näkökulmasta pitkä aikajatkumo. Tämän vuoksi on tärkeää kiinnittää tulevaisuuden ja nykyhetken lisäksi huomiota myös metsien, niihin liittyvien arvojen ja metsien käytön historiaan. Kun metsiin liittyvään keskusteluun liitetään pidemmän aikavälin aikajatkumo menneisyydestä

tulevaisuuteen, pystytään paremmin ymmärtämään nykytilannetta ja tekemään kestävämpiä ja viisaampia päätöksiä tulevaisuuden varalle.

Strategisessa hankkeessa B linjataan, että *"metsäkulttuurinen näkökulma otetaan osaksi metsäalan ja metsänomistajien vuorovaikutusta"*. Tätä kirjausta voisi mielestämme tarkentaa ja laajentaa esimerkiksi siten, että *"metsäkulttuurinen näkökulma otetaan osaksi koko metsäalan vuorovaikutusta sekä metsistä käytävää keskustelua."*

Vaikka metsästrategiassa metsäala on ymmärretty ja määritelty laajasti: *"Metsästrategiassa metsäala ymmärretään laajasti. Se kattaa metsätalouden ja puuta jalostavan teollisuuden lisäksi myös metsien muihin sekä aineellisiin että aineettomiin tuotteisiin perustuvan tuotannon, jalostuksen ja palvelut sekä julkishyödykkeet."* (s. 6), joissakin kohdin voisi olla syytä erityisesti korostaa, että metsät ja niihin liittyvät tavoitteet koskettavat monin tavoin koko yhteiskuntaa.

Keskustelu metsien käytöstä, eri käyttömuodoista ja metsille asetettavista tavoitteista on ollut erittäin aktiivista viime vuosien aikana. Lusto näkee, että strategiassa voisi kiinnittää nykyistä enemmän huomiota luotettavan metsätiedon uudenaikaisille, elämyksellisille ja vuorovaikutteisille jakamismenetelmille, uusien tiedonjakamiskanavien hyödyntämiseen sekä uusien yleisöjen kohtaamiseen. Tämä edellyttää verkostomaista yhteistyötä ja uudenlaisia kumppanuuksia esimerkiksi tutkimuslaitosten, oppilaitosten, yritysten, media-alan, museoiden ja esimerkiksi tiedekeskusten välillä.

Osaaminen

On tärkeää, että metsästrategiassa metsäkulttuuri on nostettu esiin myös koulutuksen näkökulmasta. Luston näkemyksen mukaan metsäalan uudistuminen ja osaamisen kehittäminen edellyttää ennakkoluulotonta ja monialaista lähestymistapaa. Metsäalan kannattaa panostaa avoimuuteen ja pyrkiä hyödyntämään uudistumisessa aktiivisesti osaamista myös muilta toimialoilta, perinteisen metsäalan ulkopuolelta.

Lusto kannattaa vahvasti strategian linjausta, että metsäkulttuurista ymmärrystä pyritään lisäämään kaikilla kouluasteilla moniarvoisen vuorovaikutuksen valmiuksien parantamiseksi yhteiskunnassa.

Savonlinnassa 29.11.2018

Pekka Äänismaa

Johtaja, Lusto – Suomen Metsämuseo

Leena Paaskoski

Kokoelmapäällikkö, Lusto – Suomen Metsämuseo